श्रीः
श्रीमते रामानुजाय नमः
श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः
श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये उत्तरकाण्डे

॥ चतुर्थः सर्गः ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

श्री रङ्गरामानुज महादेशिकन्

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

श्रीः

श्रीमते रामानुजाय नमः

श्रीमते निगमान्तमहादेशिकाय नमः

श्रीसीतालक्ष्मणभरतशत्रुघ्नहनुमत्समेत श्रीरामचन्द्र परब्रह्मणे नमः

॥ चतुर्थः सर्गः ॥

राक्षसवंशवर्णनं हेतिविद्युत्केशसुकेशानामुत्पत्तिः

श्रुत्वागस्त्येरितं वाक्यं रामो विस्मयमागतः।
कथमासीत् तु लङ्कायां सम्भवो रक्षसां पुरा ॥ **7.4.1** ॥

ततः शिरः कम्पयित्वा त्रेताग्निसमविग्रहम्।
तमगस्त्यं मुहुर्दृष्ट्वा स्मयमानोऽभ्यभाषत ॥ **7.4.2** ॥

भगवन् पूर्वमप्येषा लङ्काऽऽसीत् पिशिताशिनाम्।
श्रुत्वेदं भगवद्वाक्यं जातो मे विस्मयः परः ॥ **7.4.3** ॥

पुलस्त्यवंशादुद्भूता राक्षसा इति नः श्रुतम्।
इदानीमन्यतश्चापि सम्भवः कीर्तितस्त्वया ॥ **7.4.4** ॥

रावणात् कुम्भकर्णाच्च प्रहस्ताद् विकटादपि।
रावणस्य च पुत्रेभ्यः किं नु ते बलवत्तराः ॥ **7.4.5** ॥

क एषां पूर्वको ब्रह्मन् किंनामा च बलोत्कटः।
अपराधं च कं प्राप्य विष्णुना द्राविताः कथम् ॥ **7.4.6** ॥

एतद् विस्तरतः सर्वं कथयस्व ममानघ।
कुतूहलमिदं मह्यं नुद भानुर्यथा तमः ॥ **7.4.7** ॥

राघवस्य वचः श्रुत्वा संस्कारालङ्कृतं शुभम्।
अथ विस्मयमानस्तमगस्त्यः प्राह राघवम्॥ **7.4.8** ॥

प्रजापतिः पुरा सृष्ट्वा अपः सलिलसम्भवः।
तासां गोपायने सत्त्वानसृजत् पद्मसम्भवः॥ **7.4.9** ॥

ते सत्त्वाः सत्त्वकर्तारं विनीतवदुपस्थिताः।
किं कुर्म इति भाषन्तः क्षुत्पिपासाभयार्दिताः॥ **7.4.10** ॥

प्रजापतिस्तु तान् सर्वान् प्रत्याह प्रहसन्निव।
आभाष्य वाचा यत्नेन रक्षध्वमिति मानद॥ **7.4.11** ॥

रक्षाम इति तत्रान्यैर्यक्षाम इति चापरैः।
भुङ्क्षिताभुङ्क्षितैरुक्तस्ततस्तानाह भूतकृत्॥ **7.4.12** ॥

रक्षाम इति यैरुक्तं राक्षसास्ते भवन्तु वः।
यक्षाम इति यैरुक्तं यक्षा एव भवन्तु वः॥ **7.4.13** ॥

तत्र हेतिः प्रहेतिश्च भ्रातरौ राक्षसाधिपौ।
मधुकैटभसङ्काशौ बभूवतुररिन्दमौ॥ **7.4.14** ॥

प्रहेतिर्धार्मिकस्तत्र तपोवनगतस्तदा।
हेतिर्दारक्रियार्थे तु परं यत्नमथाकरोत्॥ **7.4.15** ॥

स कालभगिनीं कन्यां भयां नाम महाभयाम्।
उदावहदमेयात्मा स्वयमेव महामतिः॥ **7.4.16** ॥

स तस्यां जनयामास हेती राक्षसपुङ्गवः।
पुत्रं पुत्रवतां श्रेष्ठो विद्युत्केशमिति श्रुतम्॥ **7.4.17** ॥

विद्युत्केशो हेतिपुत्रः स दीप्तार्कसमप्रभः।
व्यवर्धत महातेजास्तोयमध्य इवाम्बुजम्॥ **7.4.18** ॥

स यदा यौवनं भद्रमनुप्राप्तो निशाचरः।
ततो दारक्रियां तस्य कर्तुं व्यवसितः पिता ॥ **7.4.19** ॥

सन्ध्यादुहितरं सोऽथ सन्ध्यातुल्यां प्रभावतः।
वरयामास पुत्रार्थं हेती राक्षसपुङ्गवः ॥ **7.4.20** ॥

अवश्यमेव दातव्या परस्मै सेति सन्ध्यया।
चिन्तयित्वा सुता दत्ता विद्युत्केशाय राघव ॥ **7.4.21** ॥

सन्ध्यायास्तनयां लब्ध्वा विद्युत्केशो निशाचरः।
रमते स तया सार्धं पौलोम्या मघवानिव ॥ **7.4.22** ॥

केनचित्त्वथ कालेन राम सालकटङ्कटा।
विद्युत्केशाद् गर्भमाप घनराजिरिवार्णवात् ॥ **7.4.23** ॥

ततः सा राक्षसी गर्भं घनगर्भसमप्रभम्।
प्रसूता मन्दरं गत्वा गङ्गा गर्भमिवाग्निजम्।
समुत्सृज्य तु सा गर्भं विद्युत्केशरतार्थिनी ॥ **7.4.24** ॥

रेमे तु सार्धं पतिना विस्मृत्य सुतमात्मजम्।
उत्सृष्टस्तु तदा गर्भो घनशब्दसमस्वनः ॥ **7.4.25** ॥

तयोत्सृष्टः स तु शिशुः शरदर्कसमद्युतिः।
निधायास्ये स्वयं मुष्टिं रुरोद शनकैस्तदा ॥ **7.4.26** ॥

ततो वृषभमास्थाय पार्वत्या सहितः शिवः।
वायुमार्गेण गच्छन् वै शुश्राव रुदितस्वनम् ॥ **7.4.27** ॥

अपश्यदुमया सार्धं रुदन्तं राक्षसात्मजम्।
कारुण्यभावात् पार्वत्या भवस्त्रिपुरसूदनः ॥ **7.4.28** ॥

तं राक्षसात्मजं चक्रे मातुरेव वयःसमम्।
अमरं चैव तं कृत्वा महादेवोऽक्षरोऽव्ययः॥ **7.4.29** ॥

पुरमाकाशगं प्रादात् पार्वत्याः प्रियकाम्यया।
उमयापि वरो दत्तो राक्षसीनां नृपात्मज॥ **7.4.30** ॥

सद्योपलब्धिर्गर्भस्य प्रसूतिः सद्य एव च।
सद्य एव वयःप्राप्तिर्मातुरेव वयःसमम्॥ **7.4.31** ॥

ततः सुकेशो वरदानगर्वितः
श्रियं प्रभोः प्राप्य हरस्य पार्श्वतः।
चचार सर्वत्र महान् महामतिः
खगं पुरं प्राप्य पुरन्दरो यथा॥ **7.4.32** ॥

॥ इत्यार्षे श्रीमद्रामायणे वाल्मीकीये आदिकाव्ये
उत्तरकाण्डे चतुर्थः सर्गः॥